

Bijlage

14 juli 2023

Zorgen over hoe door besluiten van de afdeling leerlingenvervoer van gemeenten in de regio de toegankelijkheid van speciaal onderwijs gefrustreerd wordt.

Allereerst zullen wij wat zeggen over onze school en doelgroep. Wij werken als schoolmaatschappelijk werkers op de Auris Taalfontein in IJsselmonde, op de Auris Hildernisseschool in Rotterdam West (Robert) en Auris Taalplein in Gouda (Gerben). Het gaat om speciaal onderwijs, cluster 2, voor kinderen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS).

Onze leerlingen hebben grote moeite met taal. De leerlingen hebben taalproblemen met bijvoorbeeld spreken, woorden onthouden (auditieve verwerking) en problemen om zich duidelijk en begrijpelijk uit te drukken. Dit maakt hen heel kwetsbaar. De leerlingen op de Auris scholen hebben een intensief arrangement toegewezen gekregen. Zij hebben een intensief "taalbad" en specialistische ondersteuning nodig.

Bij kinderen met een TOS ontbreekt vaak de innerlijke taal, die nodig is om prikkels te verwerken en om te gaan met emoties. Hierdoor functioneren de kinderen op een jonger sociaal-emotioneel niveau/leeftijd. Bij veel kinderen met TOS geldt dat de ontwikkelingsleeftijd 1,5 jaar lager zit dan hun daadwerkelijke leeftijd. Ook dit is een reden waarom een vaak kortdurend maar intensief traject binnen het speciaal onderwijs van enorm belang is voor deze kinderen, zodat zij taalvaardiger worden, maar ook leren om te gaan met hun beperking.

Voor ouders kan de stap naar het cluster 2 onderwijs groot zijn. Ouders hebben immers niet de keuze om hun kind op een lokale basisschool te plaatsen in verband met de onderwijsbehoeften. In Rotterdam kunnen zij kiezen uit Rotterdam Zuid (Auris Taalfontein) en Rotterdam West (Auris Hildernisseschool). Leerlingen uit randgemeenten zoals Capelle en Krimpenerwaard gaan ook vaak naar Auris Taalplein in Gouda. Ouders krijgen te maken met een regioschool in plaats van een lokale basisschool om te hoek van hun huis. In de afgelopen jaren hebben veel leerlingen gebruik kunnen maken van leerlingenvervoer (aangepast vervoer) om naar school te komen en het onderwijs te volgen waar hun onderwijsbehoeften liggen. Echter worden de eisen/criteria voor een vorm van vervoer steeds strenger/hoger. Dit is niet zozeer een zorg, aangezien het belangrijk is om per kind individueel te kijken wat het kind nodig heeft om onderwijs te volgen op de cluster 2 school.

Echter heeft de gemeente Rotterdam afdeling Leerlingenvervoer een nieuwe opzet gemaakt. Het Leerlingenvervoer wil vanaf schooljaar 2023-2024 een nieuwe richting in, waarin het bevorderen van de zelfstandigheid van de leerlingen hoog in het vaandel staat. Op zich geen gekke gedachte, maar er moet nog wel steeds individueel per leerling worden gekeken wat haalbaar en realistisch is. Dit gebeurt naar onze mening nu onvoldoende waardoor de toegankelijkheid van het speciaal onderwijs serieus gevaar loopt met alle gevolgen van dien voor de leerlingen, hun toekomst, en hun welbevinden. Uiteindelijk zijn er nog meer verliezers, namelijk de gezinnen en de scholen die niet toegerust zijn op leerlingen met een intensief onderwijs arrangement, maar daar nu in toenemende mate wel mee moeten dealen omdat de toegankelijkheid zo beperkt wordt. Er is wel passend onderwijs maar geen passend vervoer. Wij zijn van mening dat dit een serieus probleem vormt op de korte, maar zeker ook op de lange termijn. De cluster 2 indicatie vanwege de taalontwikkelingsstoornis wordt niet voor niets afgegeven!

In contact met de contactpersoon van het Leerlingenvervoer (...) werd gecommuniceerd dat minstens 25% van het aangepast vervoer van de huidige leerlingen zeker wordt omgezet naar begeleid openbaar vervoer of zelfstandig openbaar vervoer. En dit zal in de toekomst waarschijnlijk een nog hoger percentage worden.

Zo zien wij een tendens dat steeds meer jonge leerlingen een indicatie voor begeleid openbaar vervoer krijgen. Daarnaast zien wij zelfs leerlingen van 6 jaar die lange afstanden moeten

overbruggen met het openbaar vervoer. Dit vraagt veel van werkende ouders. Het werk komt vaak in de knel, er is erg veel stress en kinderen gaan uiteindelijk soms toch maar naar een niet passende vorm van onderwijs. Wij maken ons dagelijks veel zorgen over de toegankelijkheid van het cluster 2 onderwijs voor de kwetsbare jonge kinderen die dit zo nodig hebben. Een intern begeleider van de Hildernisschool gaf al eerder aan dat de helft van de groepsbesprekingen ging over het vervoer, waarin ouders zich geen raad weten met het besluit van de gemeente, en zich serieus afvragen of ze hun kind nog naar speciaal onderwijs willen laten gaan. In enkele gevallen worden jonge kinderen (tijdelijk) thuiszitters omdat ouders het vervoer niet georganiseerd krijgen.

Wij willen een klein aantal voorbeelden geven van wat wij in de praktijk zien gebeuren, en waar wij onze zorgen op baseren. De ouders hebben toestemming gegeven dat wij de voornaam en leeftijd van hun kind delen met de ombudsman.

C. (6 jaar)

Tijdens het overleg met moeder kwam naar voren dat C. veel stress ervaart in het OV. Hij raakt tijdens de rit erg overprikkeld. Hierdoor laat hij veel emotie zien en heeft hij dagelijks veel moeite om te reizen. Zeker in de spits heeft C. erg veel last van alle prikkels. Hij raakt erg geëmotioneerd in het OV en voor moeder is het haast niet mogelijk om C. instructies mee te geven. Ze kan niet meer tot hem doordringen, omdat hij zeer gestresst is. Ook in de groep geeft de leerkracht aan dat hij veel moeite heeft om te starten. Vaak zit C. een half uur op de WC om tot rust te komen. Hierdoor mist C. een groot gedeelte van de ochtend, terwijl dit broodnodig is voor zijn (taal)ontwikkeling.

Wij als school denken al aan andere maatregelen om te voorkomen dat C. in de spits binnen het OV moet. Eén van deze maatregelen kan zijn om C. een uur later te laten beginnen, ook al is dit uiteraard niet wenselijk. Aangepast vervoer is dus erg gewenst.

Uiteindelijk is C. door een onafhankelijke arts onderzocht. De gemeente Rotterdam Leerlingen schakelt deze onafhankelijke arts steeds vaker in om te onderzoeken of een kind met het openbaar vervoer kan reizen. Hier wordt vooral gekeken naar de fysieke conditie van een kind (kan het kind lopen, slikt het medicijnen etc.). Echter is onder andere bij C. het fysieke gedeelte niet het probleem, maar juist de problematiek die eerder beschreven is. Hierdoor moet C. nog steeds met het OV. Een erg grote belasting voor een kind met grote problemen met de prikkelverwerking en uiteraard ook voor zijn moeder.

N. (5 jaar)

Ouders wonen op 5,9 kilometer van de school, en hebben een groot probleem bij het brengen van N. Moeder is zwanger en kan wegens de gevolgen van de zwangerschap het vervoer van N. naar en van school niet meer op zich nemen.

Voor vader is het heel lastig om zijn werk te combineren met het vervoeren van N., maar heeft er alles voor over om zijn dochter het onderwijs te laten volgen welke zij nodig heeft. Door het ophalen van N. kan vader tussen 14.00 en 16.00 uur geen pakketten bezorgen voor DHL. Dit heeft voor veel commotie gezorgd binnen zijn werk. Klanten hebben bij DHL geklaagd over het later bezorgen van de pakketten. Vader geeft bij school aan dat hij radeloos is en niet weet hoe hij zijn werk en vervoer van N. moet combineren. Hij heeft te horen gekregen dat hij zal worden ontslagen als er geen oplossing komt. Vader zoekt een oplossing in de tussentijd dat moeder zwanger is en later weer N. kan brengen en halen van school. School onderzoekt allemaal mogelijkheden en bekijkt of er ouders van andere leerlingen zijn die N. op kunnen halen (met een financiële vergoeding of in ruil voor het brengen van hun kind naar school). De gemeente gaat ook na bezwaar, niet akkoord met de aanvraag en reden. Vader is inmiddels ontslagen en zit nu met een uitkering thuis. Hij wil dit niet!

Hij wil werken en zich nuttig maken. Dit kan nu niet, omdat zijn dochter speciaal onderwijs nodig heeft en er grote (en helaas structurele) problemen zijn met de toegankelijkheid. Het geld dat gemeente nu niet uitgeeft om dit meisje naar school te laten gaan, wordt nu in grotere bedragen uitgegeven aan haar vader die ontslagen is als gevolg van zijn wens om zijn dochter passend onderwijs te laten volgen.

D. en C. (11 en 7 jaar)

D. en C. zijn broers en komen vanuit (...) naar de Auris Hildernissesschool (12,4 kilometer afstand). Tot aan dit schooljaar gingen de leerlingen met de taxi van Hoogvliet naar school. Komend schooljaar heeft D. zelfstandig openbaar vervoer en C. begeleidend openbaar vervoer gekregen. Samenvattend heeft D. veel moeite met het verwerken van informatie. Als gevolg kan hij hierdoor onzeker gedrag vertonen, waar hij lastig uit kan komen. Samenvattend heeft C. moeite met het verwerken van veel prikkels en informatie. In deze situaties haakt hij af. Hierna is hij vaak erg afgeleid en gaat hij zijn eigen gang (wat tot gevaarlijke situaties kan leiden). Op dit moment is het zonder externe hulp niet mogelijk om de kinderen veilig naar school te laten gaan met het OV. Ook met het bezwaarschrift is er geen akkoord. Moeder haalt deze kinderen "met rugzakje" van speciaal onderwijs, terwijl juist deze jongens het nog heel hard nodig hebben.

O. (6 jaar)

O. woont ook in (...) (13,1 kilometer afstand) en heeft ook het besluit gekregen om met moeder met het OV te gaan reizen. O. is een jongen met TOS die moeite heeft om zich te uiten. O. spreekt in losse woorden en korte zinnen. Dit maakt dat het lastig is voor O. om zijn gevoelens, gedachten en ervaringen te delen. Ook vindt O. het hierdoor lastig om instructies te volgen. Dit geeft frustratie, wat zich uit in boos, dwars en soms fysiek gedrag. Binnen het openbaar vervoer kan dit leiden tot gevaarlijke situaties, zeker met de lange afstand en vele haltes die O. en ouders zouden moeten afleggen. Daarnaast is O. nog te jong om iedere schooldag met het OV te gaan in combinatie met zijn problematiek. De gemeente ziet dit niet in en denkt dat begeleid openbaar vervoer passend is voor deze leerling. Een bezwaarschrift is opgestuurd en wij zijn in weinig hoopvolle afwachting van het besluit.

Elizabetschool

2 Weken geleden hadden we contact met de Elisabethschool in Rotterdam Carnisse. Zij hebben daar 3 leerlingen voor wie het regulier onderwijs niet passend blijkt te zijn, en die in aanmerking komen voor cluster 2 onderwijs. Voor alle 3 de leerlingen is het vervoer afgewezen, hoewel ouders werken en er jongere kinderen in de gezinnen zijn. De intern begeleider ging dit aan het hart. Zij heeft in overleg met het schoolbestuur besloten dat zij het belangrijk vinden dat deze kinderen passend onderwijs volgen. Zij hebben zelf taxi vervoer georganiseerd, omdat de overheid niet in deze behoefte voorziet. Mooi dat de school dit doet met goede bedoelingen kijkend naar het belang van hun (oud!) leerlingen, maar is dit wenselijk? Wiens verantwoordelijkheid is de toegankelijkheid van speciaal onderwijs?

(...)

Deze voorbeelden zijn nog maar een topje van de ijsberg van wat er allemaal speelt rondom het leerlingenvervoer op de scholen. Veel besluitbrieven worden nog tot 16 juli gedeeld, waardoor wij ook nog niet de gehele omvang van deze problematiek in kaart hebben. De situaties worden steeds schrijnender. De kinderen kunnen dadelijk niet meer het onderwijs volgen dat zij nodig hebben. Hiermee wordt naar onze mening kansenongelijkheid gecreëerd. Wij zouden graag veel meer passend maatwerk hebben, zodat iedere leerling het onderwijs kan volgen dat hij/zij nodig heeft.

Als school zijn wij absoluut bereid om mee te werken en mee te denken waar nodig. Wij kunnen ook meekijken met de gemeente waar de kinderen zelfstandig of met begeleiding kunnen reizen. Wij vinden het bevorderen van de zelfstandigheid van leerlingen ook belangrijk, maar willen wel bekijken wat realistisch en haalbaar is voor onze leerlingen en ouders.

Het feit dat ouders moeten kiezen tussen hun baan of passend onderwijs voor hun kind vinden wij niet vanzelfsprekend. Wij willen vanuit de scholen graag meedenken in oplossingen en vinden ook dat taxi vervoer niet een vanzelfsprekendheid is, maar zouden wel graag meer stem hebben omdat wij de gezinnen kennen en weten welke impact het niet toegekend krijgen van vervoer heeft op onze gezinnen. Dat kinderen daardoor soms niet het passende onderwijs krijgen met alle gevolgen voor hun sociale en emotionele ontwikkeling gaat ons enorm aan het hart.

Soms komen kinderen veel later alsnog in cluster 2 onderwijs terecht. De verhalen van deze kinderen zijn bijna zonder uitzondering schrijnend. Vaak hebben ze niet alleen een onderwijs achterstand, maar hebben zij ook schade opgelopen op sociaal en emotioneel gebied.

Voor de eerder genoemde Elisabeth school was dat het argument om zelf vervoer te regelen. Wij hopen dat de ombudsman/vrouw ons signaal kan oppakken en dat er iets verandert in de besluitvorming en er meer maatwerk geleverd kan worden om de toegankelijkheid van het passende onderwijs te verbeteren. Nogmaals wij denken graag mee, en denken ook dat het in sommige situaties zeer passend is als kinderen leren zelfstandig te reizen of van ouders te verlangen dat zij wat langer reizen om hun kind naar school te brengen. Maar willen ook opstaan voor kinderen en/of gezinnen voor wie dit niet mogelijk is!

Met vriendelijke groet,

Gerben van Bochove en Robert Hoogvliet
Schoolmaatschappelijk werkers Auris Taalfontein, Auris Taalplein en Auris Hildernisschool